Tale til Minik Rosing

Vi befinder os i Københavns Universitets festsal, fordi vi skal fejre en videnskabsmand. Priskomitéen har i år valgt et tema om videnskab og brobygning. De to ting hører sammen. At bygge en bro er en videnskab – en teknisk videnskab – som indbefatter viden om materialer og krævende matematiske og geometriske beregninger. Hvem gør det? Vores prismodtager? Nej. Det gør en civilingeniør – den store helt i min barndoms drengebøger. Hvorfor *civil*-ingeniør? Fordi denne disciplin først var militær – Julius Cæsar havde ingeniørtropper, som skulle lægger broer ud, så hans hær kunne forcere kløfter og floder. *Civil*-ingeniør uddannelsen blev til i Frankrig i 1700-tallet – og næste år kan vi fejre 200-året for forslaget om en dansk Polyteknisk læreanstalt, der åbnede her i Sankt Peders stræde med H.C. Ørsted som sin første direktør. Det er altså lidt af et sprogligt fossil stadig at tale om civilingeniører.

Men i vores sammenhæng kan der måske være en pointe: Ingeniørtropper skulle typisk lægge en bro fra den ene side af en flod til den anden – måske fordi den gamle var sprængt i luften, og måske under beskydning fra den anden bred. Broen kunne være en pontonbro, for sigtet var en midlertidig benyttelse. Civilingeniøren kunne derimod tage det mere med ro og gå til opgaven med støtte fra begge sider; hans opgave ville være en bro, der holdt i mange generationer. Den brobygning som vi beskæftiger os med her – brobygning mellem politiske, kulturelle, religiøse eller sociale grupper – kan også somme tider være ensidig og foregå under beskydning. Men den sigter mod at afløse de midlertidige løsninger med de varige. *Civil engineering* – men her i betydningen at skabe og fremme civilitet i samfundet og internationalt. Den slags brobygning kan man også forske i; her på Kbh Universitet kan man nævne forskning og uddannelse freds- og konfliktforskning , samt i konfliktmægling på det juridiske fakultet.

Videnskab er imidlertid også selv brobygning. Videnskab er universel og kosmopolitisk. Folk fra alle egne har kunnet deltage og give deres besyv med, hvis de ellers var kvalificerede, i et fælles sprog, fra middelalderens latin i den lærde republik til det 21. århundredes engelsk. Niels Bohr Instituttet var en international arbejdsplads årtier før

de danske shippingfirmaer eller banker blev det. Det kan vores prismodtager tale med om.

Han har dog drevet brobygningen langt videre end i forskergruppen. Han er en meget værdsat brobygger mellem forskning og befolkning, i flere lande. Det skyldes selvfølgelig en evne – og en vilje – til at oversætte specialiseret videnskab til almenforståelig viden. Men også at han har gjort vigtige opdagelser, som vedrører os alle. For han er også en brobygger i den forstand, at han arbejder på at gøre sin viden anvendelig, ja kommercielt rentabel. Ikke for at blive millionær, men for at finde udveje for verden i en tid med kommende klimakatastrofer. Udveje for verden, men også for Grønland, som skal finde nye indtægtskilder uden bare at drive rovdrift på sine råstoffer.

Grønland og rigsfællesskabet er endnu et sted, hvor vor prismodtager er brobygger. Hans klarhed har gjort indtryk, også i internationale medier, der begyndte at interessere sig intenst for Grønlands status, efter at Donald Trump kastede sine begærlige øjne på landet.

Her kan man måske begynde at sammenligne med ingeniørtropperne, der bygger pontonbroer under beskydning. Ikke bare fra amerikanerne, men nok så meget fra nogle grønlændere og nogle danskere. Det er ikke et felt, hvor man kan være elsket af alle.

Det er noget, jeg selv kan tale med om. Ud over at nedstamme fra en familie, som var præster på Grønland, er jeg forsker i islam og Mellemøsten. Hvad jeg har til fælles med prismodtageren er et detaljeret kendskab til et område, som mange danskere mener at kende godt tilstrækkeligt til at have en temmelig patroniserende holdning til de lokale beboere. Som på deres side har udviklet en hypersensivitet over for præcis denne form for nedladenhed, som de har måttet leve med i generationer. Altså den indstilling, at *vi* repræsenterer civilisation, modernitet og rationalitet, mens *I* repræsenterer natur, tradition og irrationalitet. Garneret med eksotiske eksempler og grove generaliseringer. Så er det, man af og til må tage bladet fra munden lægge midlertidige broer. Under beskydning fra danskere, som ikke kan høre, hvordan de må lyde i grønlænderes øren. Eller fra grønlændere, som alene ser sig som ofre og bilder sig ind, at alle dårligdomme stammer fra Danmark.

Når jeg tilføjer, at vor prismodtager evner at tage bladet fra munden med afvæbnende humor og en påfaldende ro i stemmen, er I nok klare over, at jeg taler om Minik Rosing, professor i geologi, grønlænder, dansker og humanist. Den videnskabsmand, som har dateret livet på jorden yderligere 300 millioner år tilbage. Og som i en publikation har argumenteret for, at dinosaurerne uddøde, fordi de ikke havde adgang til eddike - den eneste ingrediens de manglede for at kunne fabrikere remoulade.

Dette sidste eksempel for at vise, hvor god Minik er til at tænke innovativt – en fordring der snart bliver skrevet ind i den nye universitetslov. Man må også nævne hans sans for fortællinger og glæde ved at fortælle – ikke for intet er Steinbecks ”En dejlig torsdag” hans yndlingsroman. Han har fortalt, at den grønlandske fortælling har det med at springe rundt og altid slutter et helt andet sted end den begyndte. Ligesom visse former for jødisk *midrash*. Eller et essay af Montaigne. Eller ligesom denne tale, der begyndte i Polyteknisk læreanstalt og endte i den kridttid, hvor dinosaurerne forsvandt. Så tilbage er der kun at sige: tillykke med prisen, Minik.